

• حکمت هنر اسلامی

Theosophy of Islamic Art

مبحث: واژه شناسی هنر

تنظیم: علیرضا کریمی

www.arkarimi.ir

- پیشتر واژه هنر با لفظ انگلیسی Art در منظومه دانش و گفتمان شرق و غرب متداول نبوده است.
- بنابراین این مفهوم ذیل عباراتی مانند حُسن و زیبایی مورد توجه بوده است.
- آنچه اهمیت دارد این است که هنر در معارف شرق و غرب و تقسیم بندی دانش ها به صورت مستقل مطرح نبوده است بلکه در خیلی از اوقات ذیل علوم انسانی و اخلاق مورد نظر قرار می گرفته است.
- و این بدان معناست که فلاسفه و متفکران و عالمان نیز کمتر به شکل مستقل به هنر پرداخته باشند.
- با این حال از عصر مدرن به بعد مباحث ذوق، نبوغ، نوآوری و خلاقیت از موضوعاتی است که در کلام اندیشمندان به چشم می خورد.

• فضایل اربعه (چهارگانه) در کتاب شکند گمانیک ویچار این گونه آمده است:

- الف) اعتدال نزد طبقه روحانیان همراه خشیت و تقوی
- ب) هنر نزد طبقه جنگاوران قرین جوانمردی و مردانگی
- پ) خرد نزد طبقه کشاورزان، کشتی همراه با فرزاندگی
- ت) نیرو نزد طبقه صنعتگران و پیشه وران

• شکند گمانیک ویچار (گزارش گمان شکن یا بر طرف کننده شبهه) از سری کتب مهم زرتشتیان نوشته مردان فرخ پسر اورمزد داد در قرن سوم ه.ق در دفاع از دین زرتشت و رد ادیان دیگر

• ارتباط هنر با فضیلت:

• فضیلت به معنای چیزی افزون بر آن چه که از قبل وجود داشته به کار می رود.

• اگر ظهور آثار هنری را تجلی استعدادهای درونی و بالقوه بدانیم که به فعلیت رسیده است، پس می توان گفت هنر نوعی فضل است. یعنی آدمی بر خود چیزی افزوده است که دیگران چنین نکرده اند. این افزودنی می تواند هر مهارتی را شامل شود.

• همان چیزی که در بسیاری از متون از آن با عبارت فن یاد می کنند.

- هنر در دوره معاصر:
- تعبیر صنایع مستظرفه تا ابتدای عصر پهلوی
- مدرسه صنایع مستظرفه بر اساس ترجمان Fine Arts
- تأسیس فرهنگستان ایران (اول) ۱۳۱۴/۰۲/۲۹
- انتشار واژه هنرپیشگان به جای ارباب صنایع مستظرفه ۱۳۱۵
- انتشار و رواج واژه های هنرستان، هنرپیشه و هنرآموز
- مشاهده همچنان واژه های فن و صنعت برای Art تا این دوره

- هنر در زبان یونانی:
- همنشینی با **Techne** (مهارت دست، استفاده از ابزار و شیوه کار)
- واژه **atechne** به معنای بی هنر و ناتوان در تضاد با **Techne**
- فن و صنعت و کمی جلوتر همراه حيله، ترفند و تردستی و فریب
- افراز فعالیت انسان از نظر ارسطو به سه بخش: نظری، عملی و ابداعی
- قرارگیری تخته در بخش ابداع
- عملی توأم با تفکر و تعقل، مبتنی بر دانش
- تأمل افلاطون بر حقیقت و زیبایی و نقش شاعران

- هنر در زبانهای اروپایی: Art
- از ریشه Ars در لاتین معادل فن و مهارت
- هم‌ریشه واژه لاتین Artus به معنای متصل کردن
- ریشه هندواروپایی Ar
- واژه arata در اوستایی به معنای امر مقدس «ارته»
- صورت دیگر arata ، asa (اشه) توانگری، راستی و پارسایی
- اتصال به امر مقدس
- هو + ن + ار (اره) مثل: سر + ا + سر